

Т. Гребеняк, В. Росолівський та інші). Пишатися можна кожним учасником цього товариства. Серед них – викладачі, вчителі, науковці, митці, підприємці, громадсько-політичні діячі, які щодня змінюють на краще життя Батьківщини.

Отже, громадські організації мають значний вплив на формування громадянської компетентності молоді. В умовах сьогодення потрібно залучати *молодь до участі у громадських організаціях*, до процесів самоврядування, спонукати бути свідомими та активними громадянами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. «Вертеп» назавжди: у Тернополі урочисто відзначили ювілей унікального товариства. *Україна молода*. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3426/164/130793> (дата звернення: 08.09.2023).
2. Залучення патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України : програма та тези II Міжнародної науково-практичної конференції, 4 червня 2020 р., м. Миколаїв URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020_II_Mizhnarodna_naukovo_praktichna_konferentsiya_Zaluchennya_patriotichno_aktivnoyi_molodi_do_rozvitku_gromadanyaskogo_suspilstva_yak_chinnik_sotsialnyi_bezpeki.pdf (дата звернення: 08.09.2023).
3. Родом із «Вертепу». *Вільне життя*. URL: <http://vilne.org.ua/2019/02/rodом-iz-vertepu/> (дата звернення: 08.09.2023).
4. Спілка української молоді. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 10.09.2023).
5. Шимків Н. М., Шимків П. М. Літопис товариства «Вертеп». Вид 2-ге, доповн. Тернопіль: Тов «Терно-граф», 2019.144 с.іл.

УДК 378.01 : 373.3 /.5. 02 : 930 (045)

Малієнко Юлія Борисівна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ

БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «КУЛЬТУРА» У ЗМІСТІ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Державний стандарт базової середньої освіти, що набуває чинності у надважкі для України часи російсько-української війни, увиразнює поняття «культура» як ключове і наскрізне.

Аналіз Державного стандарту в межах зазначеної теми свідчить про широкий діапазон використання в ньому поняття «культура». Насамперед

привернемо увагу до ключової культурної компетентності, яка віддзеркалюється у змісті всіх освітніх галузей. Культурна компетентність передбачає наявність стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, інших держав і народів; здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагнення до розвитку і вираження власних ідей, почуттів засобами культури і мистецтва [1, с. 4].

Багатоаспектне по суті поняття «культура» у Держаному стандарті (2022) набуває аналогічного характеру і репрезентоване як:

- об'єкт дослідження учнями / ученицями: матеріальних і духовних досягнень людства у минулому й сьогодні; взаємозалежності процесів політичного, економічного, суспільного, культурного розвитку;
- складник цілепокладальної частини Державного стандарту базової середньої освіти загалом, кожної освітньої галузі зокрема;
- один із векторів компетенізації української освіти, її системної інтеграції в європейський, світовий освітній простір;
- система цінностей, що має формуватися суспільством, освітою, як от: поцінування людського життя, культурної різноманітності, міжкультурного спілкування та ін.;
- основа поведінкових практик дитини, наприклад, збереження та розвиток власної культури; повага до законів, традицій, досвіду, релігій, культур інших народів; відповідальна поведінка та піклування про пам'ятки культурної спадщини тощо.

Закцентуємо й на змістовому розмаїтті поняття «культура», пов'язане як з контентом усіх освітніх галузей (цінність людини, культурні цінності, культурне та національне самовираження, міжкультурні комунікації тощо), так і сутнісною специфікою окремих освітніх галузей, предметів (культура здорового способу життя, правова культура, історико-культурний простір,

соціокультурні спільноти, культурні і правові норми інформаційної взаємодії, фізична культура та ін.).

Як зазначалось вище, культура є важливим складником компетенізації української освіти. Основою формування ключових компетентностей є особистісні якості, особистий, соціальний, культурний і навчальний досвід учнів; їх потреби та інтереси, які мотивують до навчання; знання, уміння та ставлення, що формуються в освітньому, соціокультурному та інформаційному середовищі, у різних життєвих ситуаціях [1, с. 5].

На окрему увагу заслуговує реалізація в змісті Державного стандарту базової середньої освіти полікультурного підходу – сукупності методологічних засад формування змісту освіти, що сприятимуть визнанню учнями права кожної національної культури на рівноправний діалог з іншими, її взаємозбагачення, розвиток [2, с. 239].

Багатоаспектний характер поняття «культура» є важливим чинником реалізації освітніх підходів, необхідних для цілісного розвитку особистості, формування в учнів / учениць поваги до культурних цінностей України та світу, відкритості до міжкультурного діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. (2020). Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.08.2023).

2. Малієнко Ю. Б. Реалізація полікультурного підходу в змісті Державного стандарту базової середньої освіти. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації*: матеріали V Міжнародної наук.-практ. конф., м. Київ, 27–28 травня 2021 р. Тернопіль, 2021. С. 238–240.

УДК 908 (477.84)

Маркевич Тетяна Миколаївна,
головний спеціаліст відділу інформації
та використання документів Державного
архіву Тернопільської області,
м. Тернопіль